

Висновки. Таким чином, визначивши парадигмальний характер трансформації суспільної свідомості та комунікаційних відносин, можна зробити висновок, що, у суспільстві, яке уміщує різноманітні форми комунікації, саме постраціональна комунікація задає способи їх прояву, а також є провідною формою соціальної взаємодії. Тому говорити про «закат метанаррацій» поки що зарано. Постраціональна комунікація, легітимуючи плюральність ціннісного світу, тим самим провокує подальші процеси деаксіологізації суспільної свідомості, коли «включення світу» приводить до загальної байдужості, схованої під маскою «неприязності» та «толерантності». З іншого боку, десакралізована міфологічна комунікація орієнтована не лише на пошук втраченої автентичності різноманітних соціальних груп (національних, релігійних, вікових тощо), але й стає знаряддям впливу на масову свідомість через прояв національної чи релігійної нетерпимості. Зіткнення між цими різноспрямованими тенденціями, (що сполучене з поглибленням недовіри до раціональних форм комунікації) приводить до різноманітних конфліктних ситуацій сприяє поглибленню загальної ціннісної кризи. Усвідомлення причин нестабільності, розкриття позитивного впливу постраціональної комунікації на суспільну свідомість дозволить у подальшому уникнути подібних ситуацій (або принаймні бути до них готовими), оскільки постраціональна комунікація є відповіддю на інформаційні, науково-технічні та економічні зрушення у суспільстві.

Бібліографічні посилання

- Барт Р. Миф сегодня // Барт Р. Мифологии. М., 1996. С. 233 – 286.
Бодрийяр Ж. Система вещей. М., 1995.
Вебер М. Избранные произведения. М., 1990.
Вебер М. Избранное. Образ общества. М., 1994.
Гевон Р. Очерки о традиции и метафизике. С.Пб., 2000.
Джонсон Ф. Постмодернизм и общество потребления // Логос. 2000. № 4. С. 63 – 77.
Лютар Ж.-Ф. Состояние постмодерна. М.; С.Пб., 1998.
Мил-Лонг М. Галактика Гутенберга: сотворение человека печатной культуры. К., 2003.
Сартр Ж.-П. Рациональность в действии. М., 2004.
Хабermас Ю. Вовлечение Другого. Очерки политической теории. С.Пб., 2001.
Элиас Н. Миф о вечном возвращении. С.Пб., 1998.

Получено до редколлегии 09.06.06

1873

В. Ю. Жарких

Одесский национальный политехнический университет

КРИТИКА ПЕССИМИЗМА В КОНЦЕПЦИИ Ф. К. С. ШИЛЛЕРА

Рассматриваются идеи Ф. К. С. Шиллера о пессимизме и его альтернативах.

Жарких В. Ю., 2006